

1821 YUNAN İSYANI VE SULTAN II. MAHMUD'UN BİLİNMEYEN BİR FERMANI*

1821 GREEK REBELLION AND AN UNKNOWN EDICT OF SULTAN MAHMUD II.

Nuri KÖSTÜKLÜ**

Geliş Tarihi/Received:20.05.2019

Kabul Tarihi/Accepted:18.10.2019

KÖSTÜKLÜ, Nuri, ,(2020), "1821 Yunan İsyanı ve Sultan II. Mahmud'un Bilinmeyen Bir Fermanı", Belge Dergisi, C.2, S.19, Pamukkale Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, Kış 2020/1, ss. 2030-2036.

Öz

12 Şubat 1821'de patlak veren Yunan isyanı hakkında, literatürde belki küçümsenmeyecek sayıda çalışma bulunmaktadır. Ancak, böyle bir konunun tespitinde şüphesiz, dönemin kaynakları ve özellikle dönemin Padişahı Sultan II. Mahmud'un meseleye bakışı fevkalade önemlidir. Bu cümleden olmak üzere, şimdiye kadar henüz literatüre yansımayan Sultan II. Mahmud'un, ülke çapında bütün ilgililere gönderdiği; Osmanlı Devleti'nin gayr-i Müslimlere bakışını, isyanın sebeplerini, gelişmesini ve alınması gereken tedbirleri ortaya koyan Evâsıt-ı Zilkade 1236 (Ağustos 1821) tarihli fermanını probleme katkı sağlaması açısından önemsiyoruz.

Bu araştırmada, söz konusu ferman analiz edilerek 1821 Yunan İsyanı'nın özellikle; sebepleri, gelişmesi, Osmanlı yönetiminin tutumu, alınması gereken tedbirler vb. problemlerin anlaşılmasına değişik açılardan katkı sağlanmış olunacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Osmanlı Devleti, 1821 Yunan isyanı, Sultan II. Mahmud, Şark meselesi, Rusya.*

Abstract

There are a number of studies on the Greek revolt that broke out on February 12, 1821, which may not be underestimated in the literature. However, the sources in that period and Sultan II. Mahmud's views about the problem are remarkably important in the determination of such an important matter. We care about the edict sent to all those concerned all over the country in mid Zilkade 1236 (August 1821) by Sultan II. Mahmud with regard to its contribution to the solution of the problem. The abovementioned edict; which reveals the views of Ottoman State about non-Muslims, the reasons, developments of the revolt, and the measures to be taken, has not been mentioned in literature

In this study, the abovementioned edict will be analysed to contribute to the understanding of the problems like the reasons and developments of Greek Revolt in 1821; and the attitude of the Ottoman administration.

Keywords: Ottoman State, 1821 Greek Rebellion, Sultan Mahmud II., Orient matter, Russia.

* Turkish Studies, Gazi Üniversitesi ve Kudüs Üniversitesi tarafından ortaklaşa düzenlenen ve 23-25 Mart 2018 tarihlerinde Kudüs Üniversitesi'nde toplanan 2nd International Congress on Social Sciences (INCSOS 2018)'e bildiri olarak sunulmuştur.

** Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, A.K. Eğitim Fakültesi, Tarih Eğitimi Anabilim Dalı, Meram- KONYA nkostuklu@erbakan.edu.tr, (orcid: 0000-0003-4583-284X).

1-Giriş

Osmanlı Devleti'nin 17.yy. sonlarından itibaren eski gücünü nispeten kaybetmeye başlaması ve özellikle 2. Viyana yenilgisi, Osmanlı-Batı ülkeleri ilişkilerinde ve Osmanlı yönetim anlayışında köklü bazı değişiklikleri beraberinde getirdi. Lale Devri ve arkasından Nizam-ı Cedid dönemi Osmanlı Devleti'nin kendini yenileme çabalarının başlangıcı oldu. Bu süreçte, Batı'da yaşanan gelişmeler özellikle skolastik anlayışın yerini klasik felsefeye bırakmaya başlaması ve arkasından bilim ve teknoloji alanındaki hızlı değişim ve nihayet sanayi inkılabı Osmanlı Devleti'ni Batı karşısında güçsüz bıraktı. Her ne kadar Osmanlı, bu süreçte kendini yenileme gayreti içinde olsa da, bu yenileme eskiyen elbiseyi yama ile idare etmekten öteye geçemediği için, Batı ile arası gittikçe açıldı. Bu durum, Büyük devletlerin Osmanlı'ya bakış açısını da değiştirdi. 1815 Viyana Konferansı sırasında, Çar Aleksandr, Osmanlı'dan "hasta adam" olarak bahsetti ve Osmanlı'yı paylaşma meselesini "Şark meselesi" olarak kodladı. Bir başka ifade ile "şark meselesi" ile Balkanlar'ın batısından başlayarak Türklerin doğuya sürülmesi ve neticede Anadolu'dan da atılması anlamına gelen bir politikanın uygulama süreci başlatıldı. İlk fırsatta, Balkanlar'daki gayr-i müslimleri isyana teşvik ederek, Türkleri bu coğrafyadan atmak hedefleniyordu. Bu hedefin ilk uygulaması olarak Yunan isyanları hazırlandı. Bu hazırlık sürecinde, Fransız ihtilalinin getirdiği milliyetçilik kavramının teşvik edici rolü olmakla beraber, esas Rusların 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'ndan itibaren Ortodoksların hamisi pozisyonunda bulunmaları ve bu yöndeki uygulamaları Yunanları isyan yönünde cesaretlendirdi. Özellikle, Rusların istedikleri yerlerde konsolosluk açmak, İstanbul'da bir Rus kilisesi kurmak ve Ortodoks tebaa lehinde Osmanlı hükümeti nezdinde teşebbüslerde bulunmak gibi elde ettikleri haklar (madde: 7,8,14)¹, Yunan isyanlarını tahrik yönünde kullanıldı.

Yunan isyanına zemin hazırlayan faktörler arasında, Osmanlı Devlet ve toplum yapısı içerisinde diğer azınlıklara göre bir bakıma imtiyazlı durumda olan Rum aydınlarının hem Yunan milli kimliğinin oluşması hem de Batı kamuoyundaki faaliyetlerini de muhakkak belirtmek gerekiyor. 18.yy. ikinci yarısından başlayarak Rum şair, tarihçi ve yazarları, bağımsız Yunanistan ve hatta eski Bizans'ın yeniden inşası yolunda yazılar yazmaya başladılar. Yazar Korayis, şair Rigas'ı bunlar arasında sayılabiliriz².

Bütün bu gelişmeler, "şark meselesi" kavramı çerçevesinde, Balkanlar'daki istikrarın da bozulmaya başlamasıyla, bir Yunan isyanına doğru giden seyri hızlandırdı. İsyancı Aleksandr İpsilanti'nin başında bulunduğu Etnik-i Eteryacı cemiyeti, Rus sınırına yakın olması ve Rusya'dan yardım alabilmesi ihtimalini hesaba katarak ilk ayaklanma teşebbüsünü Boğdan'da yaptı. Ancak, başarılı olmadı. Çünkü, Eflak ve Boğdan beyliği yapan Fenerli Rumlar, Romenler tarafından hiç sevilmezdi. Bu sebeple Romenler, Yunanların çıkarına bir ayaklanmaya katılıp, Osmanlı Devleti'ne sorun çıkarmak istemediler³. Ancak, Eflak-Boğdan'daki isyan tam bastırıldığı sırada Mora'daki Rumlar ayaklandı.

12 Şubat 1821'de Mora'da patlak veren Yunan isyanı, Eflak-Boğdan'daki isyanın tam tersine, yayılma ve gelişme gösterecek nitelikte idi. Papazların öncülüğünde Mora halkı isyana katıldı. Patras Patriği Pol Germanos, ortaçağlarda Piyer Lermit'in yaptığı gibi, bütün Rumları Türklere karşı savaşa davet etti. İsyan bu şekilde millî ve dinî karakter alarak gelişmeye başladı⁴. Öyle ki, İslam ahali ve askerler kalelere kapanarak kendilerini

1 Küçük Kaynarca Antlaşması'nın maddeleri ve ayrıntılı bir analizi için bkz., Kemal Beydilli, "Küçük Kaynarca Antlaşması", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.26, s.524- 527.

2 Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, C.V, 5. Baskı, TTK yay., Ankara 1988, s.109.

3 Fahir Armaoğlu, *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1789-1914)*, Türk Tarih Kurumu yay., Ankara 1999, s. 169-170.

4 Karal, a.g.e., s.112

savunmaya başladılar, fakat yardım gelmediği için kaleler bir bir isyancıların eline geçti, asiler şehirlerde de çoluk çocuk demeden rastladıkları Türkleri katlettiler, mallarını yağmaladılar. Bu isyanda katledilen Müslümanların sayısı tam olarak bilinmemekle birlikte, 25.000'den fazla olduğu tahmin edilmektedir⁵. İsyan gittikçe yayılıyordu. Yapılan tahkikatda, bu isyanın çıkması ve yayılmasında başta Fener Rum Patrikhanesi olmak üzere, taşrada bulunan pek çok papazın, kocabaşaların rolü olduğu ele geçen belgelerden anlaşılmaktaydı⁶. İsyan haberini alan dönemin padişahı II. Mahmud, şimdiye kadar devletin hoşgörü ve adaletle yaklaştığı Rum tebaanın böyle bir harekete girişmesi karşısında hiddete kapılarak Rumların katlini emretti. Fakat bu sırada kimi devlet adamları, bazı metropolitler ve söz sahibi kişiler araya girip bu fesatta parmağı olmayanların bağışlanmasını dilediler. Bunun üzerine fesada karışanların araştırılarak cezalarının verilmesi, suçsuz olan reayâya ilişilmemesi konusunda irade çıktı⁷. Ancak tedbirler fayda vermiyordu. İsyan gittikçe genişledi. Nisan 1821 başlarında Mora tamamen isyancıların eline geçti. Burada maalesef çok sayıda Mora Türkü katledildi. Yapılan araştırmalarda Ortodoks Cihan Patriği Grigoryos'un isyanla ilişkisi belgelerle ortaya çıktı ve soruşturma sonucunda suçlu görülerek 21 Nisan 1821'de Patrikhane'nin orta kapısında resmi elbiseli olarak asıldı⁸. Bunun yanında, hukukî tahkikat sonunda suçları sabit görülen birçok metropolit de ülkenin değişik yerlerinde cezalandırıldı.

2- Sultan II. Mahmud'un İsyanla İlgili Bir Fermanı

İsyan, başta Rusya olmak üzere dış tahriklerin de tesiriyle bir türlü bastırılamıyor ve gittikçe yayılıyordu. Sultan II. Mahmud yayınladığı fermanlarda; Devlet-i Aliyye'nin durumundan ve şimdiye kadar gayr-i müslim tebaaya karşı âdil ve hoşgörülü davranışından bahisle, diğer Rumların isyancılara katılmamasını, isyancılarla işbirliği yapanların şiddetle cezalandırılacağını, isyana teşebbüs etmeyen kendi halinde işiyle gücüyle meşgul olan Rumların ise her türlü saldırıdan korunacağını bildiriyordu.

Konu ile ilgili Ağustos 1821 (Evâsıt-ı Zilkade 1236) tarihli; vezirlere, kadınlara, hakimlere, nâiblere, , mütesellimlere, âyân vesair zâbitân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erlerine hitap eden Padişahın fermanını söz konusu isyanın sebeplerini, seyrini ve devletin tutumunu anlama bakımından önemsiyoruz⁹.

Sultan II. Mahmud, söz konusu fermanın başında, önce devletin gayr-i müslimlere karşı tutumunu ve Rumların durumunu tespit ettikten sonra, isyana karışanlar ve karışmayanlarla ilgili olarak yapılacak uygulamaları açıklamaktadır.

II. Mahmud fermanında; devletin gayr-i müslimlere her zaman şefkatle ve merhametle yaklaştığını belirterek, yine de bazı Rumların nankörlük ve ihanetten geri kalmadıklarını ifade ediyor ve aynen şu ifadeleri kullanıyor;

“Rum tâifesi dahi öteden beri Devlet-i aliyye'min cizye-güzâr reayâsı olduğuna mebni haklarında 18^{10}/bi'l-vücuh ibrâz-ı merhamet ve şefkat ve ırz u canları daire-i hıfz ve*

5 Justin Mc Carthy, Ölüm ve Sürgün, (Çeviren: Fatma Sarıkaya), TTK yay., Ankara 2012, s.13; Burada değişik kaynaklara göre, değişik rakamlar ayrıntılı olarak verilmektedir.

6 Mustafa Nuri Paşa, *Netayicü'l- Vukuat*, (Neşet Çağatay neşri), Ankara 1980, C. III- IV, s.251.

7 Ahmed Cevdet Paşa, *Tarih-i Cevdet*, C.XI, İstanbul 1309, s.127- 128.

8 Ahmed Cevdet Paşa, *a.g.e.*, s.163; Zeki Arıkan, “1821 Yunan İsyanının Başlangıcı” , *Askeri Tarih Bülteni*, Şubat 1987, sayı:22, s.102.

9 Fermanın tam metni, 182 Numaralı Isparta Şeriyec Sicili, s.2-3'de yer almaktadır. Ayrıca Bkz., Nuri Köstüklü, *1820- 1836 Yıllarında Hamid Sancağı ve Türkiye*, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi yay., Konya 1993; Bkz. EK.

10 * Burada verilen rakamlar, ilgili fermanın kaçınıcı satırı olduğunu ifade etmektedir.

himayette masun 19/ olarak şerâit-i raiyyetin mesândan efun envâ-i ihsan ve inâyetten gayri birşey gördükleri 20/ yoğunken nâil ü mazhar oldukları ni'met-i ilahiyyeyi ayak altuna alub, nankörlük yolunu tutarak 21/ dîn ü mübîn hakkında tabiî münevves zamirleri olarak habâset ve hiyaneti icra daiyye-i fâsidesine 22/ cür'et ve metbû-ı şefkları olan selâtîn-i seniyyem aleyhine bazı mahallerde izhar-ı bağî ve isyana cesaret etmişler...24/”

Görüleceği üzere, Padişahın ifadesine göre, devletin her türlü ihsan ve inayetine, şefkat ve merhametine rağmen Rumlar bazı yerlerde isyana teşebbüs etmişlerdi.

Bu tespitten sonra, isyana teşebbüs edenlerle, kendi halinde olup isyana karışmayanlar hakkında devletin tutumu şöyle açıklanmaktadır;

“...madde-i fesâda medhali olub ıslah kabul etmeyenleri 31/ teharri ve tahrik ederek haklarında icrâ-yı levâzım-ı siyaset olunmuş ise de haklarında zuhûr eden rıfk ve mülâyemetin kadr ve şükrünü bilmediklerinden ve vakî olan pend ü nasîhatı kat'an işğâ 33/ ve istima etmediklerinden başka, utüvv ve isyanı gün be gün artırdıkları ecilden Devlet-i aliyem esbâbını istihsale kıyam ile o makûle-i 35/ şekavet ve tuğyanı izhar ve ehl-i İslâm ile muhârebe ve mukâteleye ibtidar eden usât-ı 36/ reâyânın te'dîb ve tenkîl ve mâl ü menâlleri ahz ve evlâd-ı iyalleri esir kılınmasına cânib-i 37/ şerîat-ı garrâdan verilen fetvâ-yı şerif mucebince ruhsatı hâvi memâlik-i mahrûseme evâmîr-i 38/ şerifem ısdâr ve tisyâr kılınmış..”

Bu ifadeler bize, isyan edenlere karşı Osmanlı Devleti'nin nasihatta bulunarak, tatlılıkla ve affedici bir tutumla yaklaştığı ama bütün buna rağmen kanunlara aykırı olarak şekavete ve isyana devam eden, Müslüman halkı katletmeye yönelen isyancıların tenkili ve mallarına el konulup ailelerinin tutuklanması yönünde ilgili makamdan fetva alındığını ve buna göre işlem yapılması hakkında ilgililere gerekli emirlerin verildiğini gösteriyor.

Fermanın devamında isyana karışıp sonradan pişman olanlar ve isyana hiç karışmayanlar hakkında şu ifadeler yer almaktadır;

“...fesad-ı mel'anete tecâsür ile sonradan nedâmet ve istimâna sahîhan avdet ve rücu 40/ eyleyen reâyânın kemâ fi's-sâbık zikr-i saye-i merâhimvâye-i devlet-i aliyemde muhmâ-i müstazıl 41/ olmaları usulüne riâyet olunarak hilâf-ı hareket vukua gelmemesi irade-i seniyyem muktezasından 42/ iken bazı mahallerde bu dakikaya sarf-ı zihn ve ru'yet olunmayarak şekavet ve isyandan 43 (s.3) haberin olmayup kendi halinde olan aceze-i raiyyete tasallut ve tasaddî ve emvâl ve evlâd ü 'ıyâl ve kiliselerine sarkıntılık misüllü 44/ harekete tasaddî vukuu tahkîk-gerde-i şahanem olub bu suret şer'an ve aklen caiz olmayub el-hâlet-i hâzihi 45/ carî olan usûl-i saltanat-ı seniyyemin külliyyen hilafı ve rızâ-yı bârî ve bi'l-vücuha emr-i hümâyünümün mücerred kendüyi bilmez ve muktezâ-yı vakt ü hali fark ve temeyyüz etmez makulelerden neş'et edeceği bedihî olmakdan nâşi...47/”

İfadelerden anlaşılacağı üzere, isyana karışıp sonradan pişman olanlar ile, hiç isyana karışmayanların mallarına, ailelerine, kiliselerine kesinlikle zarar verilmemesi bir başka ifade ile suçlu ile suçsuzun ayırt edilerek, hukuk dışına çıkılmaması ilgililere bu yönde uygulama yapmaları emredilmiştir.

Fermanın sonunda, ilgililerin adaletli davranmaları hususuna tekrar vurgu yapılarak; “vüzerâ-yı müşâr ve mîr-i mîrân ve mevlânâ ve kuzât ve nüvâb vesâir” adı geçen görevlilere şöyle davranmaları emredilmiştir;

“...imdi, bâlâda beyan olunan vesâyâ ve tenbihat-ı şahanemi cümleye i’lan ve beyan ile kendü halinde olan 60/ bî-cürm ehl-i zimmethâye hilâf-ı şer’î şerif ve mugâyir-i rıza hafî ve celi tasallut ve teaddî vukûa 61/ gelmemesine kemaliyle ikdam ve dikkat eylemeniz kat’î matlûb-ı şehriyârânem idüğü ve bu bâbda ednâ derece 62/ tekâsül ve rehâvet sizler (içün) dahi hakkınız(da) mucib-i mesuliyet olacağı malumunuz olduğda ona göre amel 63/ ve hareket ve infâz emr ü irâde-i seniyyemle ifâ-yı levâzım-ı kâr-şinasî ve reviiyete ihtimam ve dikkat ve hilafını 64/ tecvizden gâyetü’l-gâye tehâşî ve mücânebet eylemenin bâbında ferman-ı âlişânım sâdir olmuştur...65/”

Fermanın değişik yerlerinde, adaletli davranmaya atıflar olmakla birlikte, fermanın sonunda da tekrar, isyanın içinde olmayan suçsuz gayr-i Müslimlerin kesinlikle zarar görmemelerine dikkat edilmesi, bu konuda ihmali olan görevlilerin sorumlu olacakları vurgulanarak, ülkeyi saran bir ateş çemberi haline gelen isyan ortamında dahi Osmanlı devlet yönetiminin adaleti ölçü aldığını görüyoruz.

3-Sonuç

Dil, üslûp ve içerik bakımından fermanı bir bütün olarak değerlendirdiğimizde; önce bir durum tespiti yapılarak, devletin gayr-i müslim tebaâya karşı hoşgörü ve adalet çerçevesinde bir yönetim anlayışına sahip olduğu vurgulanmıştır. Ancak, suçlu olan ve olmayanları ayırt edici ifadelerle bazı Rumların isyana teşebbüs ettikleri tespiti yapılarak, kanunlara aykırı davranışların hangi cezalarla ve ne şekilde cezalandırılacağı hususuna temas edilmiştir. Fermanın devamında, pişman olanlar veya suça karışmamış gayr-i Müslimlere karşı asla zarar verilmemesi yönündeki ilgililere ısrarla uyarıların yapılmış olması, devletin en kritik bir ortamda dahi “adalet” kavramına hassasiyet gösterdiğini ortaya koyuyor.

KAYNAKÇA

- 182 Numaralı Isparta Şerhi Sicili, Milli Kütüphane İbn-i Sina Salonu, tasnif no: 20 H-6
Ahmed Cevdet Paşa, *Tarih-i Cevdet*, C.XI, İstanbul 1309
Arıkan, Zeki., “1821 Yunan İsyanının Başlangıcı”, *Askeri Tarih Bülteni*, Şubat 1987, sayı:22
Armaoğlu, Fahir., *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1789-1914)*, Türk Tarih Kurumu yay., Ankara 1999.
Beydilli, Kemal., “Küçük Kaynarca Antlaşması”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.26, s.524- 527.
Kartal, Enver Ziya., *Osmanlı Tarihi*, C.V, 5. Baskı, TTK yay., Ankara 1988.
Köstüklü, Nuri., *1820- 1836 Yıllarında Hamid Sancağı ve Türkiye*, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi yay., Konya 1993.
Mc Carthy, Justin., *Ölüm ve Sürgün*, (Çeviren: Fatma Sarıkaya), TTK yay., Ankara 2012.
Mustafa Nuri Paşa, *Netâyicü’l- Vukuat*, (Neşet Çağatay neşri), Ankara 1980, C. III- IV

خیر الملوک کندرمانده اولدیغی و رعیت سلاطین قدر احوال و اولاد و عیال و کله لرینه قریب بلن منهد
 جو کنت تصدیق و ترم تحقیق کرده ذات هما ذم اولوب بوموت شدما و مقدد جا نزا اولوبی کجا نته هند
 چار سوادیم اهور سلفین سینده ملک کلدا انوار و رسای بار سربال بره امر بیما بونک منای بر
 ایندو که بیایند سنعتی و اولدوم جو کنت محرد کندریه بلن و مقتضای وقت و حال نزن مشهور و نیند
 ایتمو مقوله لذت نشتاید و چیک بیلغینیه بدیهی اولقدن بخت برقصون مننده انا حلا
 و روم ایستار جو نرنیته بوندن شبقه بقا اولوب عید ملک کانه نشتدر سببا اولننده
 سترکه و زار شت رو بید میدان کسب و مدلانام و تضاقه و تواب و نزم سربیم ستر ستر
 کیفیتین زرد حکمت تغلری که حورائت خلده هشتاعت و بعد ازین کند اولدوم اماره ن
 و عیبیه رو ناولوب کندرمانده بجوم رعایای اولدوم جوا تاید اولوب
 اول مقوله لرجه قاندا اولدوم بقدیر کنته تنبیه و ناکیده و سرت و برقصون ملر که نون
 ایتمو الله و انت و نطف رت اولدوم رش و مایه شفا و تده آله اولدیغی کندرمانده و عیبیه
 مقید اولدی رعایای سلفین سینده اولدوم تجا و زات و تمد یا ندره و قاید لر سلفین
 استخار اولدی سید معد شویله قد بولنده منغل و شین امن و رحمت اولدی کسایین
 مستکمال قدرت و بعد ازین متیاسله اولدوم اولدوم سربیم ستر ستر و قاندا بیدرید مبادرت
 فرما تم اولدینغی نیند بار اینهارا مشهور اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم
 ایدم که لا حرمین اولدوم و صایا و نیندریات ندره حرمین اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم
 بجوم ایتمو رعایای رضوانی شریف و منابر رضوانی و قیامت و ندره و ندره
 کلان سده میله اقدام و وقت ایکن تطیع مطوبه شهر بار ذم اولدوم که و بر با بده اولدوم و بر
 نکاس و رفاهت سزله و ندره حرمین سزلیت اولدوم مملوک اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم
 و مکت و انفاذ اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم
 ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره
 بیدر و مکه و مدبر اولدوم بیدر بیدر و مکه و مکه و مکه و مکه و مکه و مکه و مکه و مکه و مکه
 و اجیب الاتباع و لازم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم اولدوم
 و سبب عدت اییدن شریک بیدر سزله ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره
 اشریف سنده ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره ندره

قنده و صلی
 ۱۸
 التوبه فزانیدر